

selv for straf eller tab af velfærd, jf. retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 1.

Pligt til at afgive forklaring foreligger heller ikke, hvis forklaringen må antages at ville udsætte vidnets nærmeste (pårørende) for straf eller tab af velfærd eller påføre vidnet eller hans nærmeste anden væsentlig skade, jf. retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 2-3. Retten kan dog i disse tilfælde pålægge vidnet at afgive forklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettigede dertil, jf. retsplejelovens § 171, stk. 3.

Risikoen for at tabe en civil sag om et økonomisk krav udgør ikke en vidnefritagelsesgrund.

Afgiver nogen falsk forklaring under afhøring i retten i tilfælde, hvor forklaring ikke må kræves, straffes vedkommende ikke, jf. straffelovens § 159, stk. 1. Det samme gælder, hvis den pågældende har haft grund til at antage, at han kunne blive sigtet, hvis han afgav sandfærdig forklaring.

I øvrigt gælder, at hvis de afhørte efter vidnefritagelsesreglerne var berettiget til at nægte at afgive forklaring, kan straffen for falsk forklaring nedsættes eller efter omstændighederne bortfalde, jf. straffelovens § 159, stk. 2.

Retten vejleder, hvis omstændighederne giver grund dertil, vidnerne om indholdet af reglerne om vidneudelukkelse og vidnefritagelse, jf. retsplejelovens § 173, stk. 1. Inden vidnet afhøres, sikrer retten sig, at der ikke er noget til hinder for vidneforklaringens afgivelse. Retten pålægger derefter vidnet at tale sandhed og gør vidnet bekendt med strafansvaret for afgivelse af falsk forklaring, jf. retsplejelovens § 181.

Det forudsættes, at de personer, som kan risikere et disciplinært eller strafferetligt ansvar, afhøres med tilkendegivelse om, at de ikke har pligt til at udtale sig, og at forklaring afgives uden sædvanligt strafansvar. En sådan tilkendegivelse gives i forbindelse med afhøringer for en undersøgelsesret.

Der vil næppe være personer, som skal afhøres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 29 om afhøring af parter i civile sager. Hvis parten i en senere civilretlig sag er en offentlig myndighed, afhøres de ansatte som vidner. Er parten et selskab, må det antages, at de personer, som har sæde i selskabets bestemmende øverste organ, f.eks. et aktieselskabs bestyrelsesmedlemmer, som udgangspunkt også afhøres som vidner, medmindre den afhørte i realiteten er enebestemmende i selskabet.

Afhøringerne foretages af undersøgelseskommissionen, dvs. typisk formanden eller eventuelt et af de andre medlemmer af kommissionen.

Hovedindholdet af forklaringen optages i retsbogen, jf. retsplejelovens § 186, stk. 2.

Til stk. 4

Det foreslås, at indenretlige afhøringer i denne sag skal foregå for lukkede døre. Det skyldes flere forhold.

I undersøgelsen indgår fortrolige oplysninger, der er omfattet af de særlige tavshedspligtsbestemmelser i bank- og sparekasseloven. Som det fremgår af stk. 3, finder bl.a. bestemmelsen i retsplejelovens § 170, stk. 3, ikke anvendelse. Det vil således ikke kunne udelukkes, at der under de mundtlige forklaringer vil fremkomme oplysninger, hvor retten – hvis § 170, stk. 3, havde fundet anvendelse – ville have bestemt, at forklaring ikke skulle afgives om de pågældende forhold.

Endvidere er der tale om en forundersøgelse, hvor der ikke træffes bindende afgørelser i forhold til de involverede om de retlige spørgsmål, som sagen giver anledning til.

Hertil kommer, at den foreslåede undersøgelse som udgangspunkt foregår på skriftligt grundlag, jf. § 3. Mundtlig afhøring kommer kun på tale, når det ikke har været muligt at få et væsentligt forhold belyst på skriftligt grundlag.

Det er i øvrigt en følge af reglen om lukkede døre, at de afhørte ikke vil have mulighed for at indrette deres forklaring på de forklaringer, som andre tidligere har afgivet.

Hensynet til, at offentligheden kan blive orienteret om undersøgelsen, tilgodeses ved, at kommissionen skal afgive en beretning, der offentliggøres, jf. § 7. Herved vil offentligheden blive gjort bekendt med undersøgelsen i sin helhed – både de oplysninger, der er tilvejebragt på skriftligt grundlag, og de oplysninger, der er kommet frem ved mundtlige afhøringer.

Til stk. 5

Efter bestemmelsen sender retten en udskrift af retsbogen vedrørende de afgivne forklaringer til undersøgelseskommissionen og til den, der har afgivet den pågældende forklaring. Udskriften er gratis. Andre kan ikke hos retten få udskrift af retsbogen. Retsplejelovens § 41 finder således ikke anvendelse på disse retsbogstilførsler.

Til § 5

Til stk. 1

Som det fremgår af forslaget § 3, stk. 4, og § 4, stk. 3, er hensynet til sagens oplysning givet forrang i forhold til tavshedspligtsbestemmelser, herunder og-